

ZD IZDANJA

RAJKO GLIBO: "SLUČAJKE", MATICA HRVATSKA ZADAR, 2009

Kreposno polje duše Biti i događanja poezije

Rajko Glibo rođen je 1940. u Donjoj Vasti kraj Prozora, pripovjedač, pjesnik, dramski pisac, pisac udžbenika i esejist, svoje je stihove objavio u zbirka: "Promicanje" (1989.), "Biogradski lirskokazi" (1995.), "Suputnice i supatnice" (1995.), "Slutnje s Rakitja" (1997.), "Doživke" (2000.), "Sneni proplamsaji" (2003.), "Očitovanja" (2007.), koja je ovjenčana nagradom Antun Branko Šimić 2007/2008. Inače, Rajko Glibo je dobitnik četrnaest književnih nagrada od kojih tri za poeziju.

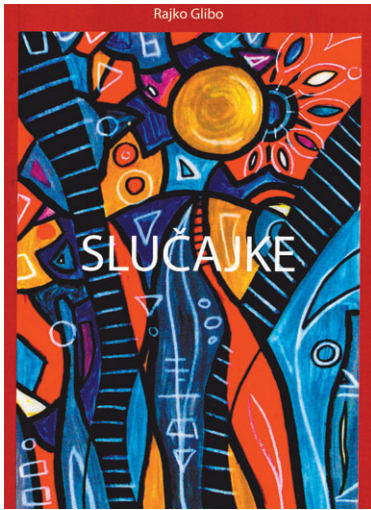
Metafizički proplamsaji ove zbirke istinski su odraz pjesnikove zbiljske mašte, koja svojom misaonošću zrači kroz čitavu knjigu. Nema sumnje, Rajko Glibo je misaoni pjesnik i pjesnik bunta koji se ne miri sa sadašnjom situacijom već je želi oplemeniti plemenitim stihovima koji su ekspresionistički nanizani. Ima tu i aforizama pa je naslutiti da je pjesnik dubokouman kao kakav mudrac.

Inače, knjiga je podijeljena u tri ciklusa: "Sličice poetskih traženja", "Znakovi suočenja sa preprekama" i "Svjetiljke sa polja duše".

Mnoge pjesme iz ove knjige već su objavljivane u brojnim književnim časopisima: Motrišta, Marulić, Književna Rijeka, Zadarska smotra.

Kao što je već rečeno, pjesme su slojevite i višeznačne, pune metafora, pa je potrebno polaganije čitati da se stekne dojam kojeg ova pjesnička knjiga zaslužuje.

Glibine su pjesme između ostalog društveno-kritične, čime se on dokazuje kao angažirani pjesnik koji zna i pozitivno misliti, a ne samo kritizirati. On je zaljubljen u poeziju i to ga spašava i opravdava. Tako npr. pjesma: ("Pretvorba") / zalutalo zrno zagrano / razgrče zavjese nevida / traži se na obali pjesme / mašuci krilima onemoćalim / uvjerenje ne

želi kriti /

da i podlost pjesmom okvirena / prestaje podlošču biti / na usnama mu pupa / uzrečica stara /

kako pjesma i poraz / u pobjedu pretvara // Pjesnik dakle vjeruje da poezija može barem malo promijeniti svijet.

Pjesma je egzistencijalni entitet, pjesma je spas i melem na rani: ("Bijeg kao izlaz") / Gradske četvrti / Šutke podnoseć / Ujaćene

gomile / Dođe mi da vrisnem / Onda opet pjevujem na melodioznom Hrvatskom / Kao da mi život / O pjevušenju ovisi //

Rajko Glibo je i eko pjesnik jer zna reći za smeće da je smeće i za cvijet da je cvijet. On je pošten i iskren, ali ne i naivan. Dobro zna što hoće, a što neće. I kao da je uvijek na rubu ponora i poezija mu pruža ruku spasenja. Hipersenzibilan pjesnik kao da hoda rubom ponora, rekao bi Hoelderlin za pjesnike. I zato pjesnik ponekad bježi u san jer je sitna zloba u ljudi i siva svakodnevnica svud oko nas. Treba se hrabro i teško boriti protiv zla u svijetu, jedna je od poruka ovog svojstvenog i mudrog pjesnika. On nikad nije izgubio sebe, već je kroz poeziju progovarao kao Isus na Maslinskoj gori.

Pjesnika, kao i sve druge ljude, spašava ljubav: ("Opstanak") / U prostoru ljubavi / Ljubav pojačana postaješ / I s njezinom jakošću / U zvjezdanom obzoru / Svjetlacavo opstaješ

I druge su pjesme eterične kao ova, samo treba pronaći pravu vibraciju.

U knjizi se nalazi i desetak "kršnih minijatura", tj. pjesama koje podsjećaju ujedno kao aforizmi i kao haiku pjesme: ("Borovnica") / Malo zrno / Prepuno mirisa / Koji u mrakastim dušama / Širi svjetlo ljubavi //

I što još reći: ova je knjiga kreposno polje duše Biti i događanja poezije koja je zahtjevna i slojevita, ali i eterična kao slap.

Franko SORIĆ

ZADARSKI AUTORI

TOMISLAV MARIJAN BILOŠNIĆ: VRIJEME I RIJEČI - PJESNIČKI PORTRETI, 3000 GODINE ZA DAR, ZADAR, 2011.

Djelo artističkih impresija

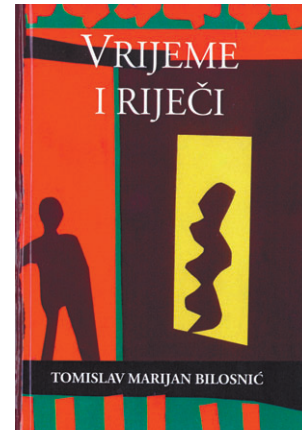
Ako se danas želimo "sine ira et studio" osvrnuti na Bilosnićevo stvaralaštvo koje je višestran i osebjno smisleno, svakako je potrebna meritorno-znanstvena kritička analiza. No, valja reći da Bilosnić svojim obilnim i polivalentnim raznolikim opusom kojim fascinira uvelike nadmašuje standardne norme prosječno umjetničkog stvaralaštva. Upornim radom i svakim svojim novim izdanjem on nas uvijek iznova ushitno obraduje i začudi.

On je: "Neumorni stihovoritelj na zadarski način... koji uporno baca svoje mreže" (Igor Mandić); "Rapsod erotskih i domovinskih zanosa" (Tonko Maroević); "Otvoren različitim oblicima pjesničke "tjelesnosti" koju je sam izrađivao često eruptivnim, izravnim tvorbama stiha" (Branimir Bošnjak)... Tako pišu kao i još mnogi, mnogi drugi eminentni poznavatelji književnosti i pjesničke riječi o nadahnutim djelima Tomislava Marijana Bilosnića.

Svojem velikom impozantnom nizu od osamdesetak knjiga dodao je novu knjigu "Vrijeme i riječi" - pjesnički portreti, kojom pokazuje "Visoku erudiciju i izniman, gotovo pasioniran interes za estetske doseg u pjesništvu", što bi kazao Zbigniew Herbert poljski pisac. Kronološkim redom pisana u njoj Bilosnić obrađuje deset pjesničkih portreta klasičnih i suvremenih au-

tora. To su: Antun Branko Šimić, Vladimir Nazor, Miroslav Krleža, Vesna Parun, Zvane Črnje, Boris Domagoj Biletić, Stojan Vučićević, Miljenko Mandžić, Ivan Kordić i Sanja Knežević.

Sve su to vrsni stihovorci zavedeni ljepotom nadarenoga svijeta, koji spontanom učincima svo-

ga nadahnuća rađaju strukturalne kompozicijske vrijednosti. U gotovo četrdesetgodišnjem razdoblju nastanka ove vrijedne esejističke knjige, Bilosnić se osvrće manje kritički, a više na ljepotu izraza gdje se divi vještini njihovog stvaralaštva. Artističkim impresijama on epifanijski kroz pjesme tumači nadahnuća navedenih

pjesnika, koja su opća životna i rekao bih kao takva vječna. Također, osobito vođen percepcijom svrhe i biti ovih eseja pazeći da ne prede prirodne odnose kako sam kaže poput svrhe šuma vjetra, ili pjeva ptica, Bilosnić božanski riječju imanentno transcendirira. Stoga je ova knjiga prava poslastica lijepih biranih riječi za književne sladokusce.

Michel de Montaigne je jednom napisao: "Samo je višestran čovjek čestit i potpun". Upravo u toj čestitosti i potpunosti živi i Tomislav Marijan Bilosnić, prosvijećen i velik umjetnik za kojeg zacijelo vrijedi Horacijeva maksima: "Non omnis moriar".

Ante TIČIĆ

AKTUALNO

U MATICI HRVATSKOJ PREDSTAVLJENA KNJIGA RADOSLAVA KATIČIĆA „GAZDARICA NA VRATIMA“

Zaokružena slavenska mitska slika svijeta

ZAGREB - Rekonstrukciju praslavenskog sakralnog pjesništva donosi knjiga "Gazdarica na vratima" i završni je dio trilogije akademika Radoslava Katičića. U ovoj knjizi - a nakon prva dva dijela, "Božanski boj" i "Zeleni lug" - Katičić iznosi rezultate predaje o slavenskoj Velikoj Majci, božici Mokoš. Na taj način "Gazdarica pred vratima" označuje svršetak velikoga filološkog posla na rekonstrukciji prekršćanskih slavenskih obrednih tekstova jednog od naših najvećih filologa i slavista. U knjizi se osim neposrednih uvida u vjerske sadržaje, posredno otkriva i slavenska mitska slika svijeta, čiji se govor i danas prepoznaje u jeziku.

Knjiga s 283 stranice predstavljena je u Matici hrvatskoj u Zagrebu a tiskana je u biblioteci Izdanja u suradnji, dok su kao izdavači potpisani Ibis grafika; Matica hrvatska; Katedra Čakavskog sabora Općine Mošćenička Draga, Zagreb - Mošćenička Draga, 2011.

Kako struka vrednuje ovu značajnu knjigu? Professor emeritus Vitomir Belaj naglašava: - Trilogija predstavlja tri vrhunska božanstva prekršćanskih slavenskih jezičnih predaka, odnosno staroslavenske bogove Peruna i Velesa, Jarila/Jurju i Moranu/Maru te Mokoš. Simbolizirajući oca, majku i dijete, oni osiguravaju život na zemlji, ti bogovi u tri knjige daju velik i suvisao svjetonazor te otkrivaju nepoznatu teologiju. Božica Mokoš, Velika Majka s mnogo lica i bezbroj naziva, simbol je plodnosti, ona o kojoj ovisi život. Ove tri knjige ujedno su i materijal za daljnja istraživanja - ističe Belaj.

Akademik Mislav Ježić ovako tumači

knjigu: - Kao što je u drugoj knjizi otkrio nov i bogat sloj prekršćanske i praslavenske mitske predaje, u trećoj je Katičić otkrio što baltoslavenska predaja kaže o trećem božanskom liku, Mokoši, koja se vezuje uz bogove Peruna i Velesa. Ime Mokoš javlja i na druge načine, među ostalim i u toponimima. Tako je po toj božici ime dobilo naselje Mokošica te mjesta kod Mostara i Zagreba - napominje Ježić. Glavni urednik Tomo Vinščak, zahvalio se najprije svim suradnicima koji su radili i pomagali da knjiga izađe a istaknuo da je HAZU

indoeuropske predaje. Na kraju akademik Radoslav Katičić zahvalio se mnogima a na prvom mjestu Vesliju Velčiću, predsjedniku Katedre Čakavskog sabora Općine Mošćenička Draga, jer od njega je potekla inicijativa za čitav ovaj izdavački pothvat što je okrunjen i trećom knjigom u nizu. Tomi Vinščaku, odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Mislavu Ježiću, profesoru inodlogije na Sveučilištu u Zagrebu i svojim slušačima u na Sveučilištu u Beču.

Radoslav Katičić (1930.) je klasični filolog, jezikoslovac, indoeuropeist, indolog i slavist, jedan od najistaknutijih hrvatskih znanstvenika u zemlji i svijetu na području humanističkih znanosti. Prve je znanstvene radove objavio s područja starogrčke filologije i bizantologije. Na sveučilištu u Beču redoviti profesor slavenske filologije postaje 1976. Zadnjih se godina bavi, uz ostalo, poviješću hrvatske gramatike, filologijom ranoga hrvatskog srednjovjekovlja, istraživanjem ključnih razdoblja povijesti hrvatske književnosti i rekonstrukcijom praslavenskih obrednih tekstova.

Godine 1973. izabran je za izvanrednoga člana Hrvatske (tada Jugoslavenske) akademije znanosti i umjetnosti, a 1987. postaje i njezinim redovitim članom. Član je Austrijske akademije znanosti, Akademije nauka i umjetnosti BiH te Norveške akademije znanosti u Oslu. Počasni doktorat dodijelilo mu je 1989. Sveučilište u Osijeku, a od 1991. član je i Academia Europaea. Ovih dana putuje u Italiju gdje će postati član talijanske akademije.

Nives GAJDOBANSKI

Damir Zorić, Vitomir Belaj, Radoslav Katičić, Mislav Ježić i Tomo Vinščak

uveliko pomogla na čelu sa doktorom Slobodanom Kaštelom. Pozdravio je sve uzvanike i predstavnike akademije, akademika Pavla Rudana i Milana Mogušu. U svom uvodu kazao je da treba uputiti svakog tko se doista ozbiljno zanima za predmet ove knjige da posegne za prethodna sveska Božanski Boj i Zeleni lug. U ovoj su knjizi prikazani osmišljeni, koliko je to bilo moguće, ulomci slavenskih prekršćanskih obrednih tekstova koji govore o božici Velikoj Majci u baltičkoj i slavenskoj grani

"Quarneroli" u Kon-Tikiju

VOLOSKO - Quarneroli, izložba posvećena mornarima Jakovu Sučiću iz Voloskog, Frani Letišu iz Opatije i Vičku Palmiću iz Lovrana, koji su se 1872. godine kao dio posade broda "Tegetthoff" uputili na ekspediciju na Sjeverni pol, otvorena je u vološćanskom caffè baru "Kon-tiki". Izložbu je organizirao portal Liburnija.net, a za sva istraživanja i postav pobrinuo se opatijski gradski vijećnik Jan Bernd Urban kao autor "putujuće izložbe", koja će u narednim tjednima

biti postavljena i u hotelu Miramare i u lovranskoj galeriji Laurus.

- Ovo nije mala, nego velika izložba za naše Volosko. Obrisati prašinu sa starih knjiga i predočiti priču javnosti veliki je uspjeh, koji obvezuje da očuvamo našu povijest i prenesemo je budućim generacijama, kazao je predsjednik MO Volosko Josip Dedić na otvorenju izložbe pred stotinjak posjetitelja.

D. Ž.

Rijeka

Ima jedna modra rijeka,
valja nama preko rijeke...-
Mak Dizdar

Ima jedna zemlja; lijepa rodna i slobodna.

Ali predsjednik vlade te zemlje je u zatvoru, jer je krao.

I zapovjednik pješadije te zemlje je u zatvoru, jer je krao.

A narod, koji za svojim stolom, samo mrvicu dobiva,

ne diže glas;

pogubna šutnja...

A rijeka uspomene niže:

- Onda u planini, kolijevci mojoj,
svi su mi s povjerenjem prilazili;
pijući me, krijepeki i zdravi bili.
Sad se boje moje vode, natruha je mnogo u njoj; dotaklo me sve sa strane, ružne strane...-

- Ima jedan rijeka.-
Ali...

Pavao Despot